

LØGTINGSMAÐUR STAÐFEST ADHD:

– TAÐ KOM ÓVART

Hóast 55 ára gamli Erhard Joensen í barna- og ungdómsárunum var sera væl fyri kropsliga, iðkaði nógvan ítrótt og kláraði seg væl í skúlanum, sær hann fleiri tekin um, at hann hevur havt óviðgjørt ADHD, nú hann sum vaksni lítur aftur um bak. Fyri trimum árum síðani fekk hann diagnosuna ADHD, og síðani hevur hann lært seg at liva við avbjóðingunum. Hann vónar, at tað verða fleiri, sum ikki skammast við at fortelja, at tey hava ADHD, tí ADHD er arvaligt og rakar nógvar føroyingar

ANNIKA KUNOY IM

– Tað er einki at ivast í, at tað enn í dag er ein stigmatisering kring ADHD. Sjálvur gjørdi eg vart við, at eg havi fingið tað staðfest, áðrenn eg stillaði upp til lögtingsvalið í fjør. Tað lögna hendi, at eingin segði eitt orð. Tað var onkur einkultúr í tingbólkinum, sum tosaði við meg um, hvat ADHD er. Men eingin í mínum vinaskara tosaði um tað, tí tað er enn so duldargjørt, og tað er í veruleikanum synd, tí tað eru nógvar føroyingar, sum hava arvaligu sjúkuna ADHD, sigur 55 ára gamli lögtingsmaðurin, Erhard Joensen, sum fyri trimum árum síðani sjálvur fekk staðfest ADHD og sum nú er í viðgerð og hevur lært seg at liva við avbjóðingunum og eisini fyrimumunum, sum útgreiningin hevur givið honum.

Í oktober mánaði fyri trimum árum síðani bleiv tá 52 ára gamli Erhard Joensen sjúkur. Hann endaði í sjúkrahúsi og fór á Suðuroyar Sjúkrahús. Hann fekk at víta frá læknanum, at hann skjótast gjørligt skuldi fáa fatur á einum sálarsjúklingi ella sálarsjúkulækna (psykiatara) og fáa eina útgreiningu, tí tað, sum feilaði var, at hann hevði fingið eitt álvarsamt óttaherðindi.

Erhard Joensen fekk tá tíð hjá sálarsjúklingi og eftir hetta hjá privatum sálarsjúkulækna, tí hann hevði varhuga av, at skuldi hann gjøgnum almennu skipanina, fór tað at taka fleiri ár, áðrenn hann slapp framat.

Eftir triggir mánaðir og nakrar samrøður staðfesti sálarsjúkulæknin, at Erhard Joensen hevði ADHD, og orsøkin til, at hann var endaður á sjúkrahúsinum nakrir mánaðir frammanundan var, at hann hevði livað við óviðgjørdum ADHD.

– Hetta kom púra óvart á meg. Eg hevði hoyrt um orðið ADHD, men eg visti onki um tað. Eg fór síðani at lesa um ADHD, og hvat tað hevur við sær, sigur hann.

– Serliga kannaði eg mær vitan um, hvørjar fylgjur óviðgjørt ADHD hevur hjá vaksnum fólki, sum tað jú var hjá mær. Eg las meg fram til, at óviðgjørt ADHD kemur til sjóndar á ymiskar mátar, og eg var hóast alt smallin um triggjar ferðir ígjøgnum mítt vaksna lív. Einaferð var tá eg var 25 ára gamal, aftur einaferð tá ið eg var 43 ára gamal og so enn einaferð sum 52 ára gamal, sigur lögtingsmaðurin framhaldandi.

Hann greiðir frá, at hóast hann í barna- og ungdómsárunum var sera væl fyri kropsliga, iðkaði nógvan ítrótt og kláraði seg væl í skúlanum, sær hann fleiri tekin um, at hann hevur havt óviðgjørt ADHD, nú hann sum vaksni lítur aftur um bak.

– Sum barn og ungur var eg sera aktivur. Eg var kropsliga væl fyri og eg gjørdi nógvan ítrótt. Eg kláraði meg eisini væl í skúlanum, og mær dámdi væl at ganga í skúla, men eg hevði altíð torført við at hugsavna meg í longri tíð. Eisini hevði eg torført við at sova og eg vaknaði ofta um næturnar. Eg hevði órógv í kroppinum, sigur Erhard Joensen.

– Tá ið eg hyggi aftur á tíðina, tá ið eg gjørdist eldri, varð giftur og fekk familju, er órógv frá barndóminum ikki horvið. Eg havi arbeitt ótrúliga nóg, bæði tá børnini vóru lítil og allan vegin upp eftir. Eg arbeiddi sum málari tey fyrstu 14 árin, vit høvdu børn, áðrenn eg fór upp í laksaaling. Eg var úti til arbeiðis í nógvar av mínum vaknu tímum, og síðan arbeiddi eg víðari í høvðinum eftir tað. Eg hvørki dugdi ella kundi kobla úr, greiðir hann víðari frá.

Fylgisjúkur gjøgnum árin

Erhard Joensen hevur fingið at víta frá sálarsjúkulækna, at tá vit eru ung, klára vit at bota fyri ADHD við kreftunum, tí vit eru kropsliga væl fyri tá. Men tá tú kemur upp í aldri – og serliga fyri mannfólk um 40 ára aldur – klárar kroppurin ikki longur at kompensera fyri ovurvirkni, sum er í kroppinum.

Fyri ikki at gerast strongdur ella fáa herðindi aftur leggur Erhard Joensen bæði dagar og nætur væl til rættis og lurtur eftir læknafakligu vegleiðingunum, hann hevur fingið.

– Eg má skipa lívið væl. Fyri tað fyrsta taki eg heilivágin, sum læknin hevur útskrivað mær, eti gott, røri meg og gangi nóg, tí tað er avstreingjandi. Eisini er hvíld og góður svøvnur umráðandi, sigur hann.

Hann greiðir framhaldandi frá, at fólk við ADHD eru ofta sera virkin og bráðlynt og hava ofta hug til at átaka sær meir, enn tey veruliga orka.

– Tá mást tú duga at siga frá. Tað kemur tó automatiskt, tí

**Hetta kom púra,
púra óvart á meg.
Eg hevði gott nokk
hoyrt um ADHD
fyrr, men eg ánaði
ikki, hvat tað var**

